STICHTING WEIDEGANG JAARRAPPORTAGE 2022

NIEUWE GRACHT 3
2011 NB HAARLEM

023 23 020 23
INFO@STICHTINGWEIDEGANG.NL

2022 IN VOGELVLUCHT

AANDEEL MELKVEEHOUDERS MET WEIDEGANG GESTABILISEERD

In 2022 is het aantal melkveehouders dat hun koeien weidt, na jarenlange stijging gestabiliseerd ten opzichte van 2021. Het aandeel deelweiden daalt als sinds 2016. In 2022 weide 78,1% van de melkveehouders hun melkkoeien minimaal 120 dagen per jaar en tenminste 6 uur per dag. 5,8% van de melkveehouders deed een deel van zijn melkkoeien of jongvee naar buiten.

Jaar	Totaal	Volledige weidegang	Deelweidegang
2022	83,9%	78,1%	5,8%
2021	84,0%	77,9%	6,1%
2020	83,7%	77,5%	6,2%
2019	83,0%	76,7%	6,3%
2018	82,0%	74,8%	7,3%
2017	80,4%	73,2%	7,3%
2016	78,9%	70,5%	8,4%
2015	78,3%	69,8%	8,4%
2014	77,8%	70,1%	7,7%
2013	80,0%	72,2%	7,8%
2012	81,2%	–	–

Percentage melkveebedrijven met weidegang in Nederland. Bron: Duurzame Zuivelketen.

WEIDEGANG INTEGREREN IN DE BEDRIJFSVOERING

De focus bij de kennisactiviteiten van de stichting is om weidegang sterker te verankeren in de bedrijfsvoering van melkveehouders. Inzet is dat voor melkveehouders, niet het voldoen aan de definitie van weidegang centraal staat, maar het invullen van de twee primaire functies van weiden: gras oogsten en koeien voeren. Een optimale invulling van beide levert een bijdrage aan het rendement van melkveehouders en aan het realiseren van andere duurzaamheidsdoelen.

In het project Grip op Gras begeleiden WeideCoaches ruim 250 melkveehouders individueel en in studiegroepen om stappen te zetten om meer te weiden in combinatie met verlaging van het ruw eiwitgehalte in het rantsoen.

JONGVEE WEIDEN

Om een goede graaskoe op te fokken is weidegang voor jongvee belangrijk. Hiervoor is vanuit de stichting een nieuwe standaard ontwikkeld. Melkveehouders kunnen kiezen uit drie varianten. In alle varianten staat in het eerste jaar de groei en de opbouw van immuniteit tegen maag-darm- en longwormen centraal. Wanneer de dieren als kalf hebben geweid kunnen ze als pink met weiden optimaal weidegras benutten, ook op verder weggelegen veldkavels.

Op basis van de systematiek voor deze nieuwe standaard om jongvee te weiden is ook een borgingsschema ontwikkeld. Met het borgingsschema kunnen melkveehouders aantonen dat zij

hun jongvee weiden overeenkomstig de eisen die hiervoor zijn vastgelegd in het certificeringsschema van het keurmerk On the way to Planet Proof.

WEIDEGANGINDICATOR

In 2022 is de Weidegangindicator van Qlip toegelaten om risicogericht weideganginspecties uit te voeren. De Weidegangindicator kan op basis van de samenstelling van tankmelkmonsters, een risico inschatting maken of melkveehouders weiden op een goede manier invullen. De Weidegangindicator maakt het op deze manier mogelijk weidegang het hele jaar door te monitoren.

PRODUCTIE VAN WEIDEZUIVEL EN HET GEBRUIK VAN HET WEIDEMELKLOGO

Onderstaande figuur geeft een overzicht van de landen waarin weideboerderijmelk geproduceerd wordt en weidezuivel wordt afgezet. In Nederland, België, Duitsland en Frankrijk laten melkveehouders hun koeien weiden volgens de voorwaarden van de Stichting Weidegang; in totaal zijn dat er ruim 15.000. Weidezuivel wordt breed over Europa afgezet, met als belangrijkste markten Nederland, België en Duitsland. De eisen voor weidezuivel zijn ook geïntegreerd in de keurmerken On the way to Planet Proof van Stichting Milieukeur, Beter Leven van de Dierbescherming en Beter voor van Albert Heijn.

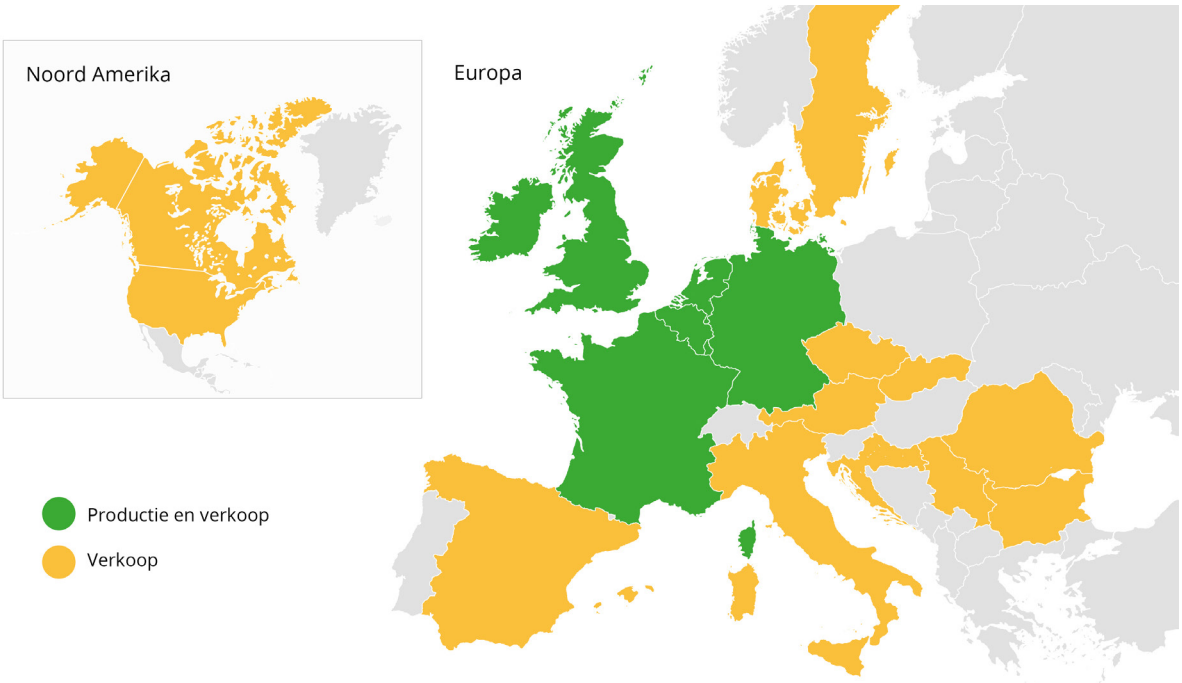

Landen waar producten met het Weidemelklogo worden geproduceerd en verkocht.

INLEIDING

In deze jaarrapportage doen we verslag van de activiteiten en resultaten van stichting Weidegang in 2022. Stichting Weidegang heeft als doel de zichtbaarheid van koeien in het Nederlandse landschap te stimuleren door weidegang te ondersteunen. De koe in de wei is een kenmerkend onderdeel van het Nederlandse landschap.

De activiteiten van Stichting Weidegang vallen uiteen in twee hoofdtaken:

— Kennis: versterken van vakmanschap over gras en weiden.
— Borging: borgen van weidezuivel en de uitgifte van het Weidemelklogo.

De kennisactiviteiten richten zich op zoveel mogelijk melkveehouders laten weiden en het maximaal benutten van de voordelen van weidegang. Hiervoor zijn er twee speerpunten benoemd:

— Adviseren en begeleiden van melkveehouders over beter weiden of starten met weiden. Dit gebeurt via de WeideCoaches en WeideDocenten, via De Weideman en door middel van het ontwikkelen van nieuwe weidegang-concepten.
— Weidegang beter integreren in de totale bedrijfsvoering. Dat doen we door het uitbouwen van Nieuw Nederlands Weiden tot een totaalpakket voor grasland- en ruwvoermanagement. Deze integrale benadering van weidegang agenderen we ook bij erfbetreders en in het groene onderwijs.

Voor de borging staat het zorgdragen voor een betrouwbaar schema centraal, met enerzijds een onafhankelijk en onpartijdig proces van certificering en auditering en anderzijds een praktisch werkbare systematiek voor stakeholders.

In hoofdstuk 1 geven we de voortgang in 2022 weer voor de kennisactiviteiten. Hoofdstuk 2 zet de feiten en cijfers rondom borging op een rij. In hoofdstuk 3 volgt de financiële verantwoording van de stichting.

1 KENNIS: VERSTERKEN VAN VAKMANSCHAP OVER GRAS EN WEIDEN

De spil van onze rol in het versterken van vakmanschap over weidegang is ons netwerk van WeideCoaches en WeideDocenten die werkzaam zijn bij diverse bedrijven; agrarische adviesbureaus, accountancy bureaus, mengvoerbedrijven, zaaizaadbedrijven en agrarische hogescholen. Zij staan in direct contact met de praktijk. Ze bieden, na doorlopen van de Praktijkschool voor Beweiding, advies en begeleiding aan melkveehouders; zowel aan nieuwe als ervaren weiders. Dat deze aanpak werkt, blijkt wel uit de cijfers die nog steeds jaarlijks stijgen.

Naast onze WeideCoaches en Weidedocenten heeft ook het secretariaat van de stichting een grote rol in het delen van kennis. Hiervoor ontwikkelt de stichting panklare concepten voor de praktijk en vuistregels. Deze concepten en vuistregels worden sectorbreed door alle grote erfbetreders uitgedragen. Om een uniforme aanpak van weidegang te promoten waarin de melkveehouder centraal staat denkt de stichting op verzoek ook mee over de invulling van onderzoeksprogramma's en beleid zoals de invulling van weidegang voor de reductie van de ammoniakuitstoot en de manier waarop weidegang in de Ecoregeling van het nieuwe Gemeenschappelijk LandbouwBeleid vormgegeven kan worden.

Ook communiceert de stichting via De Weideman in Veeteelt en Melkvee Magazine over vakmanschap voor gras en weiden. Op de website en in de nieuwsbrief van Veeteelt worden wekelijks de grasgroeicijfers gepubliceerd. Daarnaast biedt de stichting content aan vakbladen om melkveehouders te informeren over de mogelijkheden van weidegang.

GRIP OP GRAS

Vanuit de doelstelling om de ammoniakuitstoot te reduceren is, in overleg met sectorpartijen, het demonstratieproject 'Grip op gras' opgestart. Na een intake aan het eind van 2021 zijn in

2022 ruim 250 melkveehouders in dit project individueel en in studiegroepen begeleiden om ervaring op te doen met meer weiden in combinatie met verlaging van het ruw eiwitgehalte in het rantsoen.

Gras speelt niet alleen een belangrijke rol bij weiden maar heeft, als belangrijkste eiwitbron in het rantsoen van melkvee, ook een sleutelrol om het ruw eiwitgehalte in het rantsoen te verlagen. Bovendien kan sturen met gras een wezenlijk onderdeel vormen in het realiseren van bredere duurzaamheidsdoelstellingen.

Het project richt zich niet alleen op het tussen melkveehouders onderling uitwisselen van kennis over vakmanschap van gras en weiden maar ook best practice te beschrijven en uit te werken tot een nieuwe standaard waar de hele sector mee aan de slag kan. Zo is er in 2022 vanuit het project een nieuwe standaard voor het weiden van jongvee ontwikkeld. Om een goede graaskoe op te fokken is weidegang voor jongvee belangrijk. Door al jong te weiden leren dieren goed grazen en bouwen ze immuniteit op tegen maagdarm- en longwormen. Hiervoor zijn drie varianten ontwikkeld waaruit melkveehouders kunnen kiezen. Kern van alle drie varianten is dat jongvee in het eerste jaar in een vaste groep weiden zodat de melkveehouder goed zicht houdt op de gezondheid van de dieren. Hiermee kan immuniteitsopbouw tegen long- en maagdarmwormen en een goede groei gecombineerd worden met minimale inzet van ontwormingsmiddelen. Als de dieren als kalf hebben geweid kunnen ze als pink met weiden optimaal weidegras benutten, ook op verder weggelegen veldkavels.

VEENWEIDEN EN BEWEIDING

Eén van de grotere zorgen van melkveehouders op veen in relatie tot peilverhoging is of ze hun koeien kunnen blijven weiden. Weiden is niet alleen een karakteristiek onderdeel van veenweidelandschappen maar ook belangrijk onderdeel van het verdienmodel voor melkveehouders omdat gras oogsten via weiden goedkoper is en zuivelondernemingen een premie voor weidemelk geven. De stichting heeft in 2022 een verkenning afgerond over mogelijkheden, beperkingen en aandachtspunten van weidegang op veengrond met een hoog waterpeil. Conclusie van de verkenning is dat beweiding cruciaal is om zo een dichte zode op te bouwen. Gras in een zode die beweidt wordt stoelt meer uit wat een betere draagkracht geeft. Weiden bij hoog peil vraagt wel flexibiliteit van zowel de melkveehouder als randvoorwaarden waarin de melkveehouder moet opereren. Bij korte heftige regenperioden is de draagkracht van percelen met een hoog peil slechter en is het zelfs regelmatig niet mogelijk op deze percelen te weiden. Op percelen met een hoog peil moeten veehouders bij het weiden en met machinewerk hun kans kunnen pakken zodra het kan.

NIEUWE WEIDERS

In 2022 is het project Nieuwe Weiders afgerond. Het project heeft een belangrijke rol gespeeld in het stimuleren van weidegang in de melkveehouderij, het realiseren van de doelstelling uit het Convenant Weidegang en bij het kantelen van de perceptie in de melkveehouderij ten opzichte van weidegang. In de melkveehouderij is nu de breed gedeelde opinie dat weidegang ook in combinatie met een moderne bedrijfsvoering goed mogelijk is en dat starten met weiden, als je het een aantal jaren niet meer hebt gedaan, goed kan. Daarnaast is er in de sector nu grote steun voor weidegang en zijn weidende melkveehouders trots dat ze het vakmanschap hiervoor in de vingers hebben.

Het project heeft dit resultaat niet zelfstandig gerealiseerd maar het was onderdeel van een brede beweging met een grote inzet vanuit de zuivelsector, de primaire sector, erfbetreders, partijen uit de zuivelketen, supermarkten en overheden om weidegang te stimuleren. Het project heeft daarbij een spilfunctie gehad en is ook de aanjager geweest van andere activiteiten van onder andere zuivelondernemingen. Daarnaast hebben andere erfbetreders, zoals voerbedrijven, de aanpak vanuit het project om melkveehouders te begeleiden, buiten het project om, geïntegreerd in hun eigen advieswerkzaamheden.

In het project zijn in totaal 1400 melkveehouders begeleidt waarvan ruim 800 daadwerkelijk opnieuw gestart zijn met weiden.

2 BORGING WEIDEGANG: BORGEN VAN WEIDEZUIVEL EN DE UITGIFTE VAN HET WEIDEMELKLOGO

Het Weidemelklogo garandeert dat het product gemaakt is van weidemelk. Weidemelk is melk afkomstig van boerderijen waar de koeien van het voorjaar tot in het najaar ten minste 120 dagen per jaar, minimaal 6 uur per dag in de wei lopen. De melk wordt apart opgehaald en verwerkt tot dagverse zuivel – zoals (karne)melk, vla en yoghurt –, kaas en andere zuivelproducten. De Stichting Weidegang borgt het productieproces, transport en verwerking van de weidemelk tot het uiteindelijke Weidezuivelproduct.

Het Weidemelklogo is in 2007 geïntroduceerd om weidegang van koeien in Nederland te stimuleren en de producten gemaakt van weidemelk herkenbaar te maken. In 2012 is het logo overgedragen aan Stichting Weidegang. Sindsdien kunnen alle zuivelondernemingen en food-retailers gebruik maken van het Weidemelklogo. Vanaf 2016 is het Weidemelklogo ook beschikbaar gekomen voor buiten Nederland geproduceerde zuivelproducten. Hier gelden dezelfde voorwaarden. Het logo is beschikbaar in diverse talen. Voor meer informatie over weidegang, weidezuivel en het certificeringsschema verwijzen we naar onze handleidingen op www.weidemelk.nl onder 'voorwaarden'.

CERTIFICERENDE INSTELLINGEN

Voor het Weidemelkschema zijn vijf certificerende instellingen bij de stichting aangesloten:

- Qlip, Zutphen, Nederland
- Melkcontrolecentrum Vlaanderen (MCC), Lier, België
- SGS, Emstek, Duitsland
- Bureau Veritas, Parijs, Frankrijk
- Certis, Le Rheu, Frankrijk

CERTIFICATEN

In totaal zijn er eind 2022 188 bedrijven met een of meer geldige Certificaten Weidegang. Gezamenlijk hebben zij 311 deelcertificaten. Een actueel overzicht is altijd te vinden op: weidemelk.nl/nl/certificaten.

	NL	BE	DE	FR	GB	LU	Totaal
Aantal bedrijven*	139	30	9	8	1	1	**188**

*Aantal bedrijven met een certificaat, uitgesplitst naar land.

WEIDEGANGINDICATOR

In 2022 is de Weidegangindicator van Qlip toegelaten om risicogericht weideganginspecties uit te voeren. De Weidegangindicator kan op basis van de samenstelling van tankmelkmonsters, die elke drie dagen bij melkveehouders genomen worden voor de kwaliteitsborging en uitbetaling van boerderijmelk, een risico-inschatting maken of melkveehouders weiden op een goede manier invullen. Achtergrond is dat er met name verschillen zitten in de vetzuursamenstelling van koeien die gevoerd worden met vers weidegras in plaats van met kuilgras.

Omdat het met de Weidegangindicator mogelijk is de weidegang bij melkveehouders het hele jaar te monitoren hoeven zuivelondernemingen die gebruik maken van de Weidegangindicator minder melkveehouders te inspecteren. In plaats van 40% van de deelnemende melkveehouders moet 20% van de deelnemende melkveehouders geïnspecteerd worden.

De toelating van de Weidegangindicator is gebaseerd op validatieproef bij 1.000 melkveehouders in 2021. Bij de beoordeling van de validatie voor de toelating van Weidegangindicator heeft TNO Stichting Weidegang ondersteund.

RESULTATEN INSPECTIES 2022

Onderstaande tabel geeft de resultaten weer van de inspecties die in 2022 bij melkveebedrijven zijn uitgevoerd door certificerende instellingen.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Aantal deelnemende melkveebedrijven	15.828	16.837	16.259	15.470	15.771	14.986
Geïnspecteerde melkveehouders	44,1%	47,4%	44,6%	48,2%	47,7%	29,0%
door CI na risicobeoordeling	14,5%	15,7%	15,1%	27,3%	29,7%	12,9%
door CI	22,2%	22,9%	25,8%	14,8%	10,8%	13,5%
door Zuivelonderneming	7,4%	8,8%	3,6%	6,1%	7,1%	2,5%
Herhalingsinspecties*	3,9%	3,3%	4,7%	3,4%	3,2%	12,2%
Positieve beoordelingen*	98,4%	98,9%	98,6%	99,5%	99,4%	98,9%
Negatieve beoordelingen*	1,6%	1,1%	1,4%	0,6%	0,6%	1,1%

Resultaten van controles van melkveehouders, 2017-2022.

* Percentage van gecontroleerde melkveehouders.

In de resultaten van de inspecties is goed het effect van de introductie van het inspectieregiem met de Weidegangindicator terug te zien. 9.604, van de 14.986 (64,1%), melkveehouders vielen onder het inspectieregime met de Weideganginidicator. Om deze reden is het totaal aantal inspecties gedaald maar het aantal risico-gerichte inspecties juist gestegen. Uit het aantal uitgevoerde herhalingsinspecties blijkt dat de Weidegangindicator goed in staat is de risico bedrijven te selecteren.

LICENTIES

Er zijn twee nieuwe licenties afgegeven in 2022 voor het gebruik van het Weidemelklogo. Stichting Weidegang heeft in totaal met 49 partijen een licentieovereenkomst afgesloten.

BORGEN WEIDEGANG JONGVEE

Op verzoek van Stichting Milieukeur is door Stichting Weidegang een borgingschema uitgewerkt waarmee melkveehouders kunnen aantonen dat zij hun jongvee weiden overeenkomstig de eisen die hiervoor zijn vastgelegd in het certificeringsschema van het keurmerk On the way to Planet Proof. In het borgingsschema is een dwarsverband gelegd met schema's die door de stichting zijn ontwikkeld voor een gestructureerde aanpak van het weiden van jongvee (zie hoofdstuk Kennis: versterken van vakmanschap over gras en weiden; Grip op Gras).

3 FINANCIËN

STAAT VAN BATEN EN LASTEN

BATEN	2022	2021
ZuivelNL; secretariaat	19.597	20.382
ZuivelNL; kennisontwikkeling en- verspreiding	123.627	144.618
ZuivelNL; project Nieuwe Weiders	18.475	37.635
Ministerie EZ; project Nieuwe Weiders	18.475	37.635
Eigen bijdrage melkveehouders/zuivelondernemingen voor adviezen en opleidingen weidegang	3.663	10.950
Contributie-afdracht certificaathouders en CI's t.b.v. borging Weidemelk	301.383	300.659
Bijdrage RVO: Peilverhoging Veenweiden en Beweiding	0	24.793
Subsidie Grip op Gras	392.689	180.467
Totaal baten	**877.908**	**757.140**

Staat van baten Stichting Weidegang, 2021-2022.

BEDRIJFSLASTEN	2022	2021
Secretariaat	39.193	46.147
Kennisontwikkeling en- verspreiding	125.877	147.993
Project Nieuwe Weiders	38.363	82.845
Borging Weidemelk	191.179	187.004
Peilverhoging Veenweiden en Beweiding	0	25.457
Grip op Gras	392.689	180.467
Totaal lasten	**787.300**	**669.914**

Staat van lasten Stichting Weidegang, 2021-2022.

SALDO	2022	2021
Saldo	**90.607**	**87.226**

Saldo Stichting Weidegang, 2021-2022.

BEZITTINGEN EN SCHULDEN PER 31 DECEMBER 2022

ACTIVA	2022	2021
Vorderingen		
Debiteuren Overige vorderingen Overlopende activa	6.934 20.565 180.588	166.373 11.071 76.332
Totaal vorderingen	*208.088*	*244.776*
Liquide middelen		
Betaalrekeningen	1.061.257	718.507
Totaal activa	**1.269.345**	**963.282**

Activa Stichting Weidegang, 2021-2022.

PASSIVA	2022	2021
Eigen vermogen		
Kapitaal	325.178	234.574
Totaal eigen vermogen	*325.178*	*234.574*
Kortlopende schulden		
Crediteuren	67.728	69.603
Tussenrekeningen voor btw	0	0
Overlopende passiva	876.439	659.105
Totaal kortlopende schulden	*944.167*	*728.708*
Totaal passiva	**1.269.345**	**963.282**

Passiva Stichting Weidegang, 2021-2022.

CONTACT

Voor vragen, opmerkingen of suggesties kunt u contact opnemen met het secretariaat van de stichting via:

Stichting Weidegang
Nieuwe Gracht 3
2011 NB Haarlem

023 23 020 23
info@stichtingweidegang.nl
www.stichtingweidegang.nl